

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy IV

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozpoznaje fikcję artystyczną;
- 2) wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu i opowiadania;
- 3) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię i określa ich funkcje;
- 4) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i dostrzega ich wzajemną zależność;
- 5) odróżnia dialog od monologu;
- 6) wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater;
- 7) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
- 8) określa tematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 9) objaśnia znaczenia dosłowne i niedosłowne tekstu;
- 10) przedstawia swoje odczytanie utworu i je uzasadnia;
- 11) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- 12) wskazuje wartości w utworze.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- 2) świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przymimek, spójnik, partykuła, wykrzyknienie);
- 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 4) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 5) rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia);
- 6) rozpoznaje typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze i złożone, równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe – rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 7) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat;
- 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 3) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 4) zna i stosuje zasady akcentowania wyrazów.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosuje reguły pisowni;
- 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna. Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie;
- 2) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, opis, list;
- 2) wygłasza tekst z pamięci;
- 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;

4) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje zachowując zasady etykiety;

5) tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

IV. Samokształcenie. Uczeń:

1) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;

2) korzysta ze słowników, w tym: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych;

3) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line).

Spis lektur:

Jan Brzechwa, *Akademia pana Kleksa*;

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań);

Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew czarownica i stara szafa*;

Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*;

Wybrane podania i legendy polskie, w tym *o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie*;

Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek, Kot w butach, Sinobrody*, Aleksander Puszkin, *Bajka o rybaku i rybce*, Jeanne Marie Leprince de Beaumont, *Piękna i Bestia*;

Wybrane wiersze Władysława Bełzy, Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Joanny Kulmowej, Juliana Tuwima.

Janusz Korczak, *Król Maciuś Pierwszy*;

Joseph Rudyard Kipling, *Księga dżungli*;

Lewis Carroll, *Alicja w Krainie Czarów*;

Wybrane pozycje z serii *Nazywam się...* (np. Mikołaj Kopernik, Fryderyk Chopin, Maria Curie-Skłodowska, Jan Paweł II i in.) lub inne utwory literackie i teksty kultury wybrane przez nauczyciela.

Wybór innych tekstów kultury, w tym utwory dla dzieci i młodzieży; film i spektakl teatralny z repertuaru dziecięcego; wybrane programy telewizyjne.